

Навчальна програма
з молдовської мови та читання
(складник типової освітньої програми)
для 3-4 класів
закладів загальної середньої освіти
з навчанням українсько мовою

Пояснювальна записка

Навчальна програма з молдовської мови розроблена для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою згідно з Державним стандартом початкової освіти.

Створення нової програми з молдовської мови для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою визначає коло основних знань, умінь, навичок, цінностей з предмета «молдовська мова», вимоги до результатів навчання.

Програма є складовою освітньої програми в галузі мовно-літературної освіти, та базується на відповідних ключових Європейських вимогах компетентностях: уміння вчитися впродовж життя, спілкуватися державною українською та молдовською мовами, спілкуватися іноземними мовами, застосовувати природничі науки і технології, використовувати математичні, інформаційно-комунікаційні, соціальні і громадянські, здоров'язбережувальні, загальнокультурні і підприємницькі компетентності.

Метою початкового курсу вивчення молдовської мови у закладах загальної середньої освіти з українською мовою навчання є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей молдовською мовою; розвиток здатності спілкуватися молдовською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, формування шанобливого ставлення до культурної спадщини етносів, що населяють Україну; розвиток емоційно-чуттєвого досвіду, мовленнєво-творчих здібностей учнів; формування навичок усвідомленого підходу до розуміння та порівняння мовних елементів української та молдовської мов для подальшого їх вивчення в основній школи.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань:

– виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до молдовської та української мов, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до художнього слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення з урахуванням віку здобувачів початкової освіти;

– розвиток мислення, мовлення, уяви, інтелектуальних і літературно-творчих здібностей школярів, сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь;

– формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

– формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;

– ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;

– формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);

- формування навичок співпраці в парах, групах та команді; виконання різних ролевих функцій у колективі;
- дослідження мовних одиниць і явищ, опанування початкових лінгвістичних знань і норм виучуваної мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань вивчення молдовської мови виділено такі змістові лінії навчальних програм: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Зміст типової навчальної програми не обмежує самостійності й творчої ініціативи вчителя, бо передбачає гнучкість у розподілі навчального матеріалу та урахування потреб учнів, зумовлених віковими особливостями школярів та реаліями суспільного життя.

- Принципи відбору змісту навчання зумовлені методичними засадами, а саме:
- поступовим зростанням складності;
 - циклічною повторюваністю тем з подальшим розширенням;
 - мотивованим відбором тем, обґрунтованим віком та інтересами школярів;
 - відповідністю змісту меті навчання молдовської мови для її подальшого вивчення у 5–12 класах;
 - можливістю реалізації бікультурних і білінгвальних співставлень;
 - використанням діалогу культур та етнокультурного (національно-регіонального) компоненту на різних етапах навчання;
 - оптимізацією навчального процесу з метою збереження фізичного, психічного та емоційного здоров'я молодших школярів.

- Методичними засадами є:
- використання сучасних освітніх навчальних і ігрових технологій;
 - розвиток особистості дитини, його мовленнєвих і розумових здібностей;
 - комунікативний підхід: оволодіння основами літературної молдовської мови як засобу спілкування на практичній основі;
 - формування комунікативних, соціальних і предметних компетентностей;
 - оволодіння усіма видами мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання, письмо) відбувається поступово та інтегровано;
 - поетапно-концентрична презентація мовного та мовленнєвого навчального матеріалу;
 - використання знань, вмінь та навичок, що придбані в процесі вивчення інших мов;

Змістова лінія «**Взаємодіємо усно**» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «**Читаємо**» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «**Взаємодіємо письмово**» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «**Досліджуємо медіа**» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил правопису, на формування в молодших школярів умінь послуговуватися молдовською мовою в усіх сферах життя, дотримуючись її літературних норм.

У третьому класі основну увагу буде приділено повторюванню, узагальненню знань про молдовську мову, вмінням учнів слухати та розуміти текст, правильну розмову в рамках вивченої лексики, вдосконалення навичок читання та письма з метою посилення основних понять фонетики, знайомство з мовними поняттями.

Основними завданнями вивчення матеріалу в навчальній програмі третього класу є збагачення словника, розширення граматичної основи усного письмового спілкування, формування мислення формування потенціалу, розвиток навичок дотримання правил етики, посилення комунікаційних можливостей освоїти молдовську мову усне-письмово на рівні, який вимагається програмою.

Для формування та розвитку комунікаційних можливостей використовуються різні форми та методи роботи: навчання словами, словосполучення, короткі тексти (вірші, загадки, прислів'я, прикази), повторення, імпровізоване спілкування.

У 3-му класі розвивається здатність та зацікавленість у читанні, виразне, правильне читання фрагментів літературних текстів різних літературних жанрів, які сприятимуть вихованню моральних якостей. Є поняття фонетики, графіки, лексики, граматики. Практична комунікативна діяльність учнів формується, коли учні відповідають на питання, в процесі викриття абсцису з менш складного тексту читання, працюючи з малюнками, ілюстраціями з літературних текстів.

Важливе місце в процесі вивчення молдовської мови є культура мовлення, вміння говорити правильно, голосно в залежності від ситуації спілкування, регулювати швидкість спілкування, дотримуватися норм етики під час діалогу та монологу. Тематика творів, які пропонуються для читання, включають твори класиків та сучасних авторів, відібрані таким чином, щоб вони відображали життя дітей цього віку (сім'я, суспільство, школа, Україна, народні традиції та звичаї, виховувати турботу про навколишнє середовище).

У 4-му класі поглиблюються знання, отримані в 1-3 класах, поліпшуються орфоепічні здібності та навички, збагачується словниковий запас, розвиваються всі типи мовлення, формуються здібності правильно писати відповідно до орфографічних та граматичних правил, повторення, узагальнення, поглиблення знань протягом усього року (поступове).

У цей час учні знайомляться з різними типами текстів (опис, розповідь, перекази, твір, тощо), навчаються аналізувати та узагальнювати.

Розвиток мовлення відбувається за допомогою різних форм роботи.

Словниковий запас продовжує вдосконалюватися. Правильна вимова та розуміння вивчених слів сприяють як свідомому читанню, так і написанню літературних творів різних літературних жанрів, а також проникненню у їх суті.

Особливе значення приділяють розвитку навичок слухання, культури мовлення, розуміння літературних творів, розвитку уяви, абстрактного мислення, спілкування, вміння аналізувати і оцінювати твори, персонажі.

Вивчення нового матеріалу базується на знаннях, отриманих у попередніх класах. Повернення до уроків, отриманих у попередніх класах, має на меті поглиблення, збагачення знань учнів, яке допоможе їм використовувати на практиці, посилити знання.

У цих класах будуть вдосконалені правильні навички написання, застосовуючи правила правопису. Учні напишуть не лише диктанти, аудіо диктанти, а й перекази, невеликій твір, певною мірою покладаючись на навички, знання, отримані під час вивчення української мови.

Систематизація та поглиблення знань здійснюється протягом навчального року.

У цих класах учні знайомляться з характеристиками різних текстів: казки, повісті, описів, міркувань, вчать їх аналізувати, робити висновки на основі прочитаних або створених.

У процесі ознайомлення з частинами мови акцент буде зроблений на їх загальних рисах. Розробка усної та письмової мови буде здійснюватися різними методами: співпраця, робота у парах, в групі тощо.

Навчити учнів складати твір це навчити їх спостерігати, записувати, думати, переказувати. Вчитель зможе це робити через повторні вправи, завдяки наполегливій та наполегливості, через добре продумані питання та моделі. Тематика читання продовжується, тематика програми в початкових класах, а вивчення нових тем стимулюється знаннями, набутими у класах 1-2. Вивчення молдовської мови в початкових класах встановлює основу лінгвістичних, комунікативних компетентностей, необхідних для подальшого вивчення літературної молдавської мови в основній школі.

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси:

3 клас – інтегрований курс навчальних предметів «Молдовська мова», «Читання»;

4 клас – інтегрований курс навчальних предметів «Молдовська мова», «Читання».

Результати навчання

На кінець II циклу навчання

здобувач/здобувачка початкової освіти (учень/учениця):

1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

2) аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;

3) висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;

4) досліджує індивідуальне мовлення – своє та інших, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

№ п/п	II цикл (3-4 класи)	
	Загальні	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової

	результати	освіти:
до пункту 1		
1.1	Сприймає усну інформацію	Критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію
1.2	Перетворює усну інформацію	Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб
1.5	Оцінює усну інформацію	висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючися на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди на предмет обговорення; підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів
1.8	Регулює власний емоційний стан	Описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету
до пункту 2		
2.1	Сприймає текст	Прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів
2.3	Збагачує естетичний та емоційно-	Описує емоційний стан персонажів, співпереживає

	чуттєвий досвід	
2.4	Оцінює текст	Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту
2.5	Обирає тексти для читання	Визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти
2.6	Перетворює інформацію	На основі тексту створює план, таблицю, модель
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації, тощо)
до пункту 3		
3.1	Створює письмові висловлення	Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, урахувавши мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації
3.2	Взаємодіє онлайн	Створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти
3.3	Редагує письмові тексти	Знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного
до пункту 4		
4.1	Досліджує мовні явища	Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення

3-й клас

(70 год. 2 год. на тиждень)

Очікувані результати	Зміст навчання
----------------------	----------------

Змістова лінія «Взаємдіємо усно»

Учень/учениця:

слухає і розуміє після одного прослуховування усне висловлювання;

розуміє зміст текстів, сприйнятих на слух, відповідає на запитання за їх змістом;

з увагою *сприймає* усні репліки співрозмовника, *перепитує, доречно реагує* на них;

виконує сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань;

визначає тему й основну думку тексту, послідовність зображених подій, явищ тощо;

висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючись на власний досвід;

створює (спільно з однокласником (однокласницею) з попереднім обдумуванням протягом 2-3 хвилин) діалог на задану тему – 3-4 репліки для двох учасників без урахування вступних і прикінцевих етикетних формул;

використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету; *дотримується* правил спілкування;

усно переказує текст із опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення);

висловлює своє ставлення до подій, персонажів тексту; *розповідає* про свої спостереження, події з власного життя; за ілюстраціями, поданими частинами тексту.

Сприймання усної інформації.

Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.

Оцінювання усної інформації.

Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.

Створення усних монологічних висловлень

Змістова лінія «Читаємо»

Учень/учениця:

читає слово так, як воно пишеться, й *вимовляє* його за правилами літературної вимови;

читає вголос правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти;

пояснює значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях;

знаходить у тексті незнайомі слова, *з'ясовує* їх значення, користуючись виносками, тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя);

правильно інтонує прості речення будь-якого виду; *користується* найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя);

самостійно читає, практично розрізняє з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих

Удосконалення навичок читання. Читання вголос. Розуміння фактичного змісту, основної думки, окремих образних висловів тексту.

Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.

фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання), *правильно їх називає, визначає* емоційний настрій;

читає та розрізняє (з допомогою учителя) нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявністю наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації;

виділяє в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовки, ілюстрації, схеми, таблиці, *використовує їх* для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння;

виявляє розуміння фактичного змісту тексту та основних думок (з допомогою вчителя) художніх і нехудожніх текстів:

пояснює, які, де, коли відбулися події;

визначає, правильно називає персонажів художнього твору, *виділяє* серед них головного;

перераховує цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті;

встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами;

ставить запитання за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння;

розпізнає, називає в тексті яскраві, образні слова, вислови, *пояснює* їх роль у творі (з допомогою вчителя);

передає зміст (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки (з допомогою учителя);

пояснює вчинки персонажів у творі, *висловлює* щодо них найпростіші оцінні судження; *обґрунтовує* свої висновки (з допомогою вчителя);

розповідає про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), *підтверджує* свої думки фактами з тексту; *пов'язує* зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом;

передає власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності);

імпровізує з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань;

бере участь у колективному обговоренні прочитаного: *зацікавлено й уважно слухає* співрозмовників, *толерантно ставиться* до їхніх думок, *пояснює своє розуміння* дискусійних питань;

Аналіз та інтерпретація змісту текстів.

Мова художнього твору: діалоги, монологи, оповідач, засоби художньої виразності у тексті (порівняння (без уведення термінів)), слова і вирази, які характеризують персонажа, події; вірш (рима, ритм, настрій у вірші, сила і тон голосу, темпоритм при читанні вірша, емоційний вплив тощо)

Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного. Робота з різними джерелами і видами інформації.

Робота з дитячою книжкою.

Орієнтовний зміст літературного матеріалу:

дитяча література в авторській жанрово-тематичній різноманітності:

<p><i>знає і називає</i> найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання; <i>знаходить</i> у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем; <i>здійснює пошук</i> потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях; <i>виявляє</i> в тексті і <i>пояснює</i> зміст графічної інформації (таблиця, схема, емотикони тощо); <i>аналізує</i> одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності; <i>застосовує</i> одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді; <i>перетворює</i> вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця тощо); <i>розпочинає ознайомлення</i> з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку)творів, <i>правильно їх називає</i>; <i>передбачає</i> орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами; <i>розрізняє</i> дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка-збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник; <i>добирає</i> для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін.; <i>визначає</i> мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), <i>обирає, читає</i> відповідні книжки, <i>пояснює</i> свій вибір; <i>перечитує</i> книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання; <i>має уявлення</i> про жанри й теми дитячого читання; <i>називає</i> твори, дитячі книжки, що сподобалися, <i>розповідає</i>, які епізоди справили найбільше враження; <i>називає</i> кілька прізвищ авторів прочитаних творів; <i>називає</i> державні символи України, національні символи, традиції молдовського та українського народів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – твори усної народної творчості, дитячий фольклор; – твори відомих національних письменників та письменників-класиків України на актуальні теми для дітей; – художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, комікси; – науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники; – дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i> про Україну, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, історії винаходів, відкриттів, сучасні технології та ін.</p>
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
<p>Учень/учениця: <i>пише</i> правильно, розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв; <i>дотримується</i> свідомо гігієнічних правил письма; <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт: <i>розташовує</i> самостійно заголовки у рядку, <i>дотримується</i> поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, <i>робить</i> акуратні виправлення; <i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку;</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p>

<p><i>записує</i> слова в таблицю; <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями (записка, побажання); <i>обирає</i> для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); <i>відновлює</i> деформований; <i>створює і записує</i> коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему; <i>перевіряє</i> (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст; <i>виправляє</i> орфографічні й пунктуаційні помилки, зіставляючи із зразком запису (самостійно і з допомогою вчителя); <i>удосконалює</i> текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками</p>	<p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка й редагування текстів</p>
---	---

Змістова лінія «Досліджуємо медіа»

<p>Учень / учениця: <i>сприймає</i> прості медіапродукти; <i>обговорює</i> зміст і форму простих медіатекстів, <i>розповідає</i>, про що в них ідеться; <i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіатекст; <i>висловлює</i> свої враження від змісту і форми медіапродукту; <i>створює</i> прості медіапродукти з допомогою інших.</p>	<p>Розширення уявлення про медіа, робота з медіапродукцією Інтернет (уявлення про віртуальне спілкування, етику віртуального спілкування, безпеку в Інтернеті). Комп'ютерні ігри як джерело навчання, розвитку і відпочинку. Вплив на здоров'я. Реклама (вплив реклами на поведінку людини, реклама в медіа, як захиститися від небажаного впливу реклами). Зміст і форма медіа текстів (елементи форми і їх значення для сприйняття основних ідей).</p>
---	---

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

<p>Elevul/eleva: <i>determină</i> tema și ideea textului; <i>fragmentează</i> textul pe segmente logice; <i>intitulează</i> textul; <i>respectă</i> alineatele la alcătuirea textului; <i>participă</i> la alcătuirea colectivă a planului de idei al textului; <i>alcătuieste</i> independent planul textului; <i>deosebește</i> un text deja format de unele propoziții independente după conținutul lor; <i>determină</i> tipul textului; <i>redactează</i> textul în limita celor învățate; <i>înțelege</i> sensul/sensurile cuvintelor; <i>deosebește</i> cuvintele cu sens propriu de cele cu sens figurat;</p>	<p>Textul</p> <p>Actualizarea și aprofundarea cunoștințelor despre text. Tema și ideea principală a textului. Tipuri de texte: narațiunea, descrierea, raționamentul. Planul de idei al textului .</p> <p>Lexicul</p>
---	--

utilizează în comunicarea orală și scrisă, sinonime și antonime;

diferențiază sinonimele de antonime;

poate folosi dicționarele enumerate;

cunoaște literele alfabetului moldovenesc;

deosebește vocalele de semivocale, consoanele de vocale ;

accentuează corect cuvintele, determină silaba accentuată;

desparte cuvintele în silabe;

trece corect cuvintele dintr-un rând în altul în timpul scrierii;

ortografiază corect grupurile de litere;

analizează fonetic cuvintele;

alcătuiește propoziții enunțiative, interrogative, exclamative și imperative;

stabilește tipul propozițiilor după scopul comunicării;

respectă ordinea cuvintelor în propoziție;

identifică și deosebește părțile principale ale propoziției de cele secundare;

intonează propozițiile și folosește corect punctuația la sfârșitul acestora;

introduce adresările în propoziții respectând punctuația;

identifică, în texte părțile de vorbire;

determină genul, numărul substantivelor, ortografiază corect substantivele proprii și cele compuse;

conjugă verbele la timpurile modului indicativ: prezent, trecut, viitor;

recunoaște în texte pronumele și determină felul lor;

alcătuiește propoziții cu numerale și le ortografiază corect;

aplică, în comunicarea orală și scrisă, prepoziții și

conjunții;

deosebește tema cuvintelor de desinența acestuia;

formează cuvinte noi cu ajutorul prefixelor și sufixelor;

ortografiază corect cuvintele ce conțin prefixe, sufixe și doi de -n;

alcătuiește familii de cuvinte înrudite;

Repetarea și consolidarea cunoștințelor asupra temei „Fonetica”.

Sintaxa

Felul propozițiilor după scopul comunicării.

Părțile principale, părțile secundare ale propoziției.

Adresarea. Semnele de punctuație la adresări.

Morfologia

Actualizarea și aprofundarea cunoștințelor despre părțile de vorbire.

Substantivul. Genul și numărul substantivului.

Adjectivul. Genul și numărul adjectivului.

Verbul. Persoana, numărul și timpul verbului.

Pronumele. Felul, numărul și persoana pronumelui personal.

Numeralul.

Prepoziția.

Conjunția (actualizarea cunoștințelor).

Structura cuvântului.

<i>analizează</i> cuvintele după structură;	
---	--

4-й клас

(70 год. 2 год. на тиждень)

Очікувані результати	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
<p>Учень/учениця: <i>розуміє</i> зміст завдань, текстів, інструкцій, з одного прослуховування; <i>критично сприймає</i> інформацію для досягнення різних цілей; <i>розпізнає</i> тексти різних типів, визначає в тексті, сприйнятому на слух, тему й основну думку; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями; <i>обирає</i> правильну відповідь на запитання, що складається із 3 варіантів відповідей; <i>називає</i> слова, словосполучення, образно виражається; <i>відчуває</i> і знаходить після першого читання необхідні лінгвістичні одиниці, які відповідають вказаним ознакам.</p> <p><i>визначає</i> та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; <i>пояснює</i> зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб; <i>висловлює</i> власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; <i>дотримується</i> найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди; <i>уміє</i> відтворити та підтримати діалог;</p>	<p>Аудіювання текстів (розповідь, опис, роздум), які належать до різних функціональних стилів: розмовний, художній, науковий. Розуміння значення художніх особливостей тексту. Аудіювання з опорою на план із 5-6 пунктів. Відчуття слова, художнього вислову. Визначення після першого питання ряду лінгвістичних одиниць: звук, склад, словосполучення, речення.</p> <p>Правила поведінки при діалозі (слухати, бути ввічливим, вихованим, уміти виражати незгоду з думкою співрозмовника тощо). Етикет спілкування (формули правильного звертання, вираження світогляду, конкретизації тощо). Відтворення діалогів, самостійно знайдених у</p>

<p><i>висловлює</i> власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; <i>оцінює</i> зміст і форму діалогів; <i>усно</i> стисло відтворює тексти з діалогами;</p> <p><i>висловлює</i> своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючися на власний досвід; <i>визначає</i> позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її;</p> <p><i>знає</i> вимоги до усного мовлення; <i>вимовляє</i> з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; <i>використовує</i> у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів; <i>доповнює</i> розповідь із елементами описання зовнішності персонажу;</p> <p><i>будує</i> усне мовлення на запропоновану або вільну тему.</p>	<p>прочитаних творах (репліки без слів автора).</p> <p>Складання діалогів на основі малюнків або ситуацій індивідуально або за допомогою допоміжних матеріалів.</p> <p>Головні вимоги до усного мовлення: зв'язок речень у тексті, послідовність переказу...</p> <p>Переказ детальний і вибірковий розповідних текстів з елементами описання та роздуму з опорою на допоміжні матеріали.</p> <p>Переказ епізоду з прочитаного Тексту індивідуально, епізоду із переглянутого фільму, розповіді, почутої від близьких.</p> <p>Доповнення тексту на основі особистого життєвого досвіду (описи, міркування).</p> <p>Складання розповіді, казки, загадки з опорою на допоміжні матеріали.</p> <p>Індивідуальне висловлювання на запропоновану або вільну тему.</p>
---	--

Змістова лінія «Читаємо»

<p>Учень /учень: <i>прогнозує</i> зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; <i>володіє</i> повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів; <i>читає</i> вголос самостійно написаний твір або дібрані і підготовлені для повідомлення в класі, матеріали; <i>читає</i> виразно різні речення; <i>висловлює</i> власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; <i>описує</i> враження від змісту і форми медіатексту; <i>створює план</i> на основі тексту, таблицю, модель; <i>виявляє</i> інтерес і зацікавленість до читання; <i>адаптується</i> до конкретних ситуацій читання; <i>пояснює</i> важливість одного або іншого речення (прості, складні).</p>	<p>Читання вголос відповідно нормам вимови та інтонації, вважаючи на ситуацію спілкування.</p> <p>Читання мовчки матеріалів, супроводжених вказівками, як можна виконувати різні завдання.</p> <p>Читання, інтерпретація (пояснення) завдань, текстів і вправ підручника.</p> <p>Правильне читання (відповідно інтонаційним нормам), пояснення простих і складних речень із звертанням, прямою мовою.</p> <p>Розвиток техніки читання: швидке розуміння слів, словосполучень, речень.</p>
---	---

<p><i>знаходить</i> у тексті незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками, тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя);</p> <p><i>визначає</i>, правильно називає персонажів художнього твору, виділяє серед них головного;</p> <p><i>називає</i> кілька прізвищ авторів прочитаних творів;</p> <p><i>називає</i> державні символи України, національні символи, традиції молдовського та українського народів.</p>	<p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту текстів.</p> <p>Мова художнього твору: діалоги, монологи, оповідач, засоби художньої виразності у тексті (епітети, порівняння (без уведення термінів), слова і вирази, які характеризують персонажа, події;</p> <p>вірш (рима, ритм, настрій у вірші, сила і тон голосу, темпоритм при читанні вірша, емоційний вплив тощо).</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»</p>	
<p>Учень/учениця:</p> <p><i>пише</i> з пам'яті тексти (вірші, прозу) більші за обсягом ніж у 3 класі;</p> <p><i>пише</i> рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел;</p> <p><i>складає</i> 3-4 зв'язних речення і 2-3 запитання за малюнком, ситуації в класі, під час уроків, з власного життя тощо;</p> <p><i>пише</i> переказ за колективно складеним планом і за допоміжними матеріалами;</p> <p><i>виражає</i> думку про зміст, персонажів;</p> <p><i>створює</i> прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації;</p> <p><i>доповнює</i> текст певними картинками: уявлені герої, думки про те, що його вразило;</p> <p><i>складає</i> записки які утримують послання, запрошення, вітання.</p> <p><i>бере</i> участь в обговоренні письмових робіт у парах, групах.</p> <p><i>створює</i> короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти;</p> <p><i>знаходить</i> і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова;</p> <p><i>аналізує</i> та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного.</p>	<p>Письмо з пам'яті.</p> <p>Складання 3-4 зв'язних речень; 2-3 питань і відповідей за даною темою, використовуючи опис і роздум.</p> <p>Переказ (детальний, вибірковий) розповідного тексту з елементами опису або роздуму (40-60 слів).</p> <p>Відтворення на письмі почутого на уроках або в позаурочний час.</p> <p>Аргументування особистої думки.</p> <p>Відтворення на письмі міркування, тези на вільну тему (0,4-0,6 сторінок).</p> <p>Записка. Лист.</p> <p>Запрошення. Вітання.</p> <p>Складання загадок, казок.</p> <p>Удосконалення текстів: виділення відсутніх абзаців, відкидання зайвих речень, доповнення тексту у разі відсутності одного з компонентів сюжету (вступ, закінчення), виправлення помилок.</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа»</p>	

<p>Учень/учениця: <i>сприймає</i> медіапродукти; <i>обговорює</i> зміст і форму простих медіатекстів, розповідає, про що в них ідеться; <i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіатекст; <i>пояснює</i> зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах; <i>висловлює</i> свої враження від змісту і форми медіапродукту; <i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, sms-повідомлення, фото, комікс) за допомогою вчителя;</p>	<p>Розширення уявлення про медіа, робота з медіапродукцією Інтернет (уявлення про віртуальне спілкування, етику віртуального спілкування, безпеку в Інтернеті.) Комп'ютерні ігри як джерело навчання, розвитку і відпочинку. Вплив на здоров'я. Реклама (вплив реклами на поведінку людини, реклама в медіа, як захиститися від небажаного впливу реклами). Зміст і форма медіа текстів (елементи форми і їх значення для сприйняття основних ідей (колір, музика, анімація у мультфільмах), музика в рекламі).</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
<p>Учень/учениця: <i>deosebește</i> tipurile textelor (cu ajutorul învățătorului); <i>alcătuiește</i> texte diferite în baza reperelor: model, plan, cuvinte-cheie, îmbinări de cuvinte; <i>îmbină</i> propozițiile în texte, folosind mijloace de relație cunoscute.</p>	<p style="text-align: center;">Textul</p> <p>Textul-narațiune, descriere, ționament. Legătura propozițiilor în texte.</p>
<p><i>explică</i> conținutul propozițiilor; <i>citește</i>, respectând intonația, propozițiile simple și compuse ce conțin adresări, vorbire directă și părți omogene; <i>constuiește</i> îmbinări de cuvinte, propoziții cu părți omogene, adresări și vorbire directă (în bază de repere); <i>pune întrebări</i> asupra părților principale și secundare ale propoziției; <i>dezvoltă</i> propozițiile simple cu ajutorul întrebărilor; <i>plasează</i> semnele de punctuație necesare în propozițiile cu adresări, vorbire directă, părți omogene și în fraze în timpul copierilor; <i>îmbină</i> 2 sau mai multe propoziții simple într-o frază; alcătuiește fraze după modele date.</p>	<p>Propoziția Conținutul propoziției. Adresările compuse din 2-3 cuvinte, care ocupă diferite poziții în propoziție: la începutul, în interiorul, la sfârșitul ei. Semnele de punctuație. Îmbinările de cuvinte. Părțile principale ale propoziției (în propoziția simplă și în cea compusă). Predicatul verbal, predicatul nominal. Subiectul simplu. Subiecte omogene. Părțile omogene ale propoziției. Semnele de punctuație. Părțile secundare ale propoziției.</p>

	<p>Complementele circumstanțiale de loc, de timp, de mod.</p> <p>Fraze joncționale (relația dintre propoziții se înfăptuiește cu ajutorul conjuncțiilor) și nejoncționale (relații fără conjuncții). Semnele de punctuație în frază.</p> <p>Vorbirea directă plasată înaintea și după cuvintele autorului. Semnele de punctuație la vorbirea directă.</p>
<p><i>explică</i>, în baza exemplurilor, sensul propriu sau figurat al cuvintelor;</p> <p><i>alcătuieste</i> propoziții folosind cuvinte polisemantice;</p> <p><i>identifică</i>, în texte, sinonime, antonime, frazeologizmele și explică sensul lor (cu ajutorul învățătorului);</p> <p><i>corectează</i> texte în care s-au folosit incorect cuvinte (individual sau în baza unui șir de cuvinte date);</p>	<p>Cuvântul</p> <p>Cuvinte polisemantice.</p> <p>Cuvinte cu sens propriu și sens figurat.</p> <p>Îmbinări stabile de cuvinte (frazeologizmele).</p> <p>Folosirea dicționarului explicativ pentru a preciza sensul cuvintelor.</p>
<p><i>determină</i> formele gramaticale fiecărei părți de vorbire</p> <p><i>alcătuește</i> diferite jocuri, careuri latema studiată</p> <p><i>determină</i> genul, numărul, cazul, felul substantivelor;</p> <p><i>numește</i> cazurile și întrebările la care răspund ele;</p> <p><i>aplică</i> regulile de ortografiere a substantivelor compuse și proprii;</p> <p><i>alcătuieste</i> îmbinări de cuvinte, propoziții cu substantive diverse ca tip;</p> <p><i>cunoaște</i> timpurile verbului;</p> <p><i>conjugă</i> verbele la timpurile: prezent, trecut, viitor;</p> <p><i>determină</i> persoana, numărul, forma inițială a verbului;</p> <p><i>ortografiază</i> corect formele imperative ale verbului, însoțite de pronume neaccentuate;</p> <p><i>găsește</i> în texte pronume și determină felul lor;</p> <p><i>construiește</i> propoziții cu pronume interogative și demonstrative;</p> <p><i>ortografiază</i>, conform regulilor cunoscute, pronumele demonstrative;</p> <p><i>găsește</i> în texte numeralele, determină felul lor;</p>	<p>Părțile de vorbire</p> <p>Substantivul</p> <p>Substantive simple și compuse.</p> <p>Substantive comune și proprii.</p> <p>Genul, numărul, cazurile substantivului (repetare).</p> <p>Ortografia substantivelor compuse și proprii.</p> <p>Alcătuirea propozițiilor cu diverse tipuri de substantive.</p> <p>Verbul</p> <p>Persoana, numărul, forma inițială (repetare).</p> <p>Tipurile verbului. Conjugarea verbului la timpul prezent, timpul trecut și timpul viitor. Ortografia formelor imperative ale verbelor, însoțite de pronume neaccentuate: <i>du-te, adă-mi, pregățiți-vă ș. a.</i></p> <p>Pronumele</p> <p>Pronumele personale (repetare).</p> <p>Pronumele interogativ <i>ce?, cine?, care? (noțiuni).</i></p> <p>Pronumele demonstrativ (noțiuni).</p> <p>Ortografia pronumelor demonstrative:</p> <p><i>aceea, aceia, acelea, aceasta, acesta, aceștia.</i></p>

pronunță corect numeralele; le copie împreună cu substantivele ce le însoțesc;

formează îmbinări de cuvinte cu numere cardinale și ordinale, pe care mai apoi le încadrează în propoziții; ortografiază corect numeralele;

găsește în texte adverbul cu ajutorul întrebărilor; stabilește tipul lor;

scrie prin dictare adverbe, apoi comparându-le cu modelele date, controlează dacă au fost ortografiate corect;

alcătuiește îmbinări de cuvinte, propoziții cu adverbe;

găsește în dicționarul ortografic adverbul și clarifică cum se ortografiază.

Alcătuirea propozițiilor cu pronume interogative și pronume demonstra-tive.

Numeralul

Numerale cardinale simple, compuse și numere ordinale.

Ortografia numeralelor cardinale, ordinale.

Încadrarea în propoziții a numeralelor

ordinale și cardinale.

Adverbul

Adverbe simple și

ompuse.Ortografia

adverbelor compuse.

Adverbe de loc, de timp, de mod.

Alcătuirea îmbinărilor de cuvinte, a propozițiilor cu adverbe.